

Human Freedom Index 2016: Obniżenie poziomu wolności w Europie Wschodniej. Ukraina spada o rekordowe 27 pozycji w rankingu

Według tegorocznego badania [Human Freedom Index 2016](#), mierzącego szeroko pojętą wolność osobistą i ekonomiczną, Europa Wschodnia coraz szybciej oddala się od zachodniej części kontynentu. Na 17 uwzględnionych regionów, kraje zachodnioeuropejskie oraz kraje bałtyckie uzyskały drugi najlepszy wynik pod względem rozszerzenia swobód w porównaniu do poprzednich lat. Na przeciwnym krańcu znalazła się Europa Wschodnia, która uplasowała się na drugim miejscu pod względem największego odnotowanego spadku poziomu wolności. Niechlubny rekord w regionie przypadł Ukrainie, której pozycja w rankingu spadła o 27 miejsc.

Freedom Human Index (HDI), przygotowany przez prestiżowy amerykański instytut analityczny Cato we współpracy z niemieckim Liberales Institut i kanadyjskim Fraser Institute, jest najbardziej wszechstronnym z dostępnych mierników wolności. Autorzy raportu podliczyli w sumie 79 czynników (w tym 42 ekonomicznych i 37 mierzących wolność osobistą) w 159 krajach. Opublikowany w tym tygodniu raport Freedom Human Index 2016 obejmuje dane od 2008 do 2014 roku. Jak zmieniła się pozycja poszczególnych krajów w 2015 roku, dowiemy się więc za rok.

Wyniki w skali globu pokazują, że mimo nadziei pokładanych w Arabskiej Wiośnie, tzw. trzecia fala demokratyzacji została zastopowana. Według autora demokratycznej periodyzacji dziejów, Samuela Huntingtona, trzecia fala rozpoczęła się w 1974 roku – obejmując powroty do demokracji w krajach Ameryki Łacińskiej, a później w obrębie bloku komunistycznego – i trwa do dziś. Z opublikowanego raportu wynika, że w ostatnich latach spadliśmy pod względem swobód osobistych, co zostało zrekompensowane przez wyższy poziom swobód ekonomicznych – stąd globalna średnia z lat 2008 i 2014 pozostaje niezmienna i wynosi 7,01 na 10 możliwych punktów.

Pełniejszy obraz zmian w ostatnich latach pokazuje fakt, że w 2008 roku 69 krajów uzyskało ponad 7 punktów – wynik, który w ciągu 6 lat skurczył się do 64 krajów. Co więcej, wydaje się, że ostatnie dwa lata przyniosą ważne zmiany w historii wolności i dostarczą nowych informacji. Biorąc pod lupę choćby wydarzenia w Turcji (tłumienie mediów, masowe areszty po antyrządowym puczu), czy Rosji (nowe prawo nakładające kolejne restrykcje na media, zabójstwo Borysa Niemcowa, aneksja Krymu, wojna w Donbasie czy popieranie reżimu Asada w Syrii) wydaje się, że dane od 2014 roku wykażą kolejne spadki poziomu wolności.

Rosja

Rosja, zajmując 115. pozycję pod względem swobód indywidualnych i ekonomicznych (6.39 punktów na 10 możliwych) na 159. uwzględnionych w badaniu krajów, została zdeklasowana m.in.

przez większość byłych republik sowieckich, takich jak Ukraina (111.) Kirgizja (98. miejsce), Kazachstan (96.), Tadżykistan (83.), Mołdawia (69.) czy Armenia (55.)

Pod względem wolności osobistych, gdzie mierzono m.in. poziom praworządności, poziom ochrony i bezpieczeństwa, a także swobodę zrzeszania się, wyznania czy swobodę słowa, Rosja uplasowała się na 110. miejscu (6.13 na 10 możliwych punktów). Według wyników rankingu, najgorzej sytuacja przedstawia się w kategoriach takich jak: swoboda przemieszczania się w ramach kraju (0.00), polityczna presja i kontrola mediów (1.5), prawo i regulacje oddziałujące na media (1.67), wolność zgromadzeń i demonstracji (2.50), łatwość zakładania organizacji (3.33), czy sprawiedliwość karna (3.6).

Nieco lepiej, bo na 102. pozycji (6.66 na 10 możliwych), Rosja wypadła pod względem wolności ekonomicznych, gdzie pod uwagę wzięto zmienne mierzące poziom regulacji rynku, system sądowiczy czy stopień swobody handlu. Według rezultatów rankingu, Rosjanie nie mogą liczyć na niezależny wymiar sprawiedliwości (3.17), bezstronne sądy (3.42) czy rzetelne służby policyjne (3.66). Ich wolność ekonomiczna ograniczona jest także przez wysoki poziom wydatków rządowych (3.92) i ograniczoną swobodę przepływu ludzi i kapitału (3.78).

Ukraina

Ukraina zajęła 111. pozycję (6.61 punktów na 10 możliwych) w ogólnym rankingu będącym kompilacją wolności indywidualnych i ekonomicznych, odnotowując spadek o 27 miejsc.

Pod względem wolności osobistych, Ukraina uplasowała się na 89. miejscu (6.81 na 10 możliwych), najgorsze wyniki uzyskując w kategoriach takich jak: zabójstwa dziennikarzy (0,00), porwania, konflikt i terroryzm (2,93), polityczna presja i kontrola mediów (3.5), prawo i regulacje oddziałujące na media (5.33 na 10), czy sprawiedliwość karna (4.19).

Znacznie gorzej, bo aż na 135. pozycji (6 na 10 możliwych), Ukraina wypadła pod względem wolności ekonomicznych. Wyprzedzona została nie tylko przez wyżej wspomnianą Rosję (102. miejsce), ale także przez kraje takie jak: Egipt (129.) czy Bangladesz (121.).

Kazachstan

Kazachstan po raz kolejny znalazł się na końcu rankingu mierzącego szeroko pojętą wolność osobistą, zajmując 120. miejsce. Znacznie lepiej wypadł jednak pod względem wolności ekonomicznych. Plasując się na 52. miejscu wyprzedził m.in. Francję (57 miejsce), Włochy (69) czy Grecję (86). Średnia wyciągnięta z rankingu swobód osobistych i ekonomicznych ostatecznie pozwoliła Kazachstanowi zająć 96. miejsce w generalnym zestawieniu z wynikiem 6.64 na 10 możliwych.

Według badania, pod względem wolności osobistych najbardziej rażącymi ograniczeniami są prawa regulujące media (0.33 na 10 możliwych punktów) oraz polityczna presja i kontrola nad środkami masowego przekazu (1.75). Restrykcje nałożone są także na wolność zrzeszania się (2.5), wolność zgromadzeń i demonstracji (2.5) oraz możliwość zakładania organizacji religijnych (2.50).

Pod względem wolności ekonomicznych, najgorzej sytuacja przedstawia się w kategoriach takich jak: niezależny wymiar sprawiedliwości (4.61), rzetelne służby policyjne (4.69) czy bezstronne sądy (4.81).

Mołdawia

W globalnym zestawieniu swobód indywidualnych i ekonomicznych Mołdawia zajęła 69. miejsce z wynikiem 6.99 na 10 możliwych, awansując w rankingu o 8 pozycji. Według rezultatów badania Mołdawianie cieszą się większą wolnością osobistą, aniżeli ekonomiczną, zajmując odpowiednio 67. i 99. miejsce (z wynikami 7.27 oraz 6.72 na 10 możliwych).

W dziedzinie swobód osobistych, autorom raportu nie udało się do tej pory zmierzyć sfer takich jak swoboda, zrzeszania się, zgromadzeń czy manifestacji oraz autonomii przyznanej organizacjom religijnym. Dostępne wyniki wskazują na ograniczoną przez prawa i regulacje swobodę mediów (4.33) oraz niski poziom poszanowania dla zasady praworządności (4.05), przez którą w badaniu rozumie się egzekwowanie sprawiedliwości karnej, cywilnej i proceduralnej.

W Mołdawii odnotowano także niski poziom niezależności wymiaru sprawiedliwości (1.77), bezstronności sądów (2.29), rzetelności i wiarygodności policji (3.48) oraz słabą ochronę prawa własności (3.72)

Polska

Z badania wynika, że Polacy cieszą się większą swobodą osobistą niż Francuzi czy Amerykanie. Pod względem szeroko pojętej wolności osobistej Polska plasuje się na 16. miejscu (9.18 na 10 możliwych) na uwzględnione w badaniu 159 krajów, wyprzedając Francję (27.) czy Stany Zjednoczone (28.)

Znacznie gorzej, bo aż na 40. pozycji (7.42 na 10 możliwych), wypadamy pod względem wolności ekonomicznej. Wśród krajów naszej szerokości geograficznej deklasuje nas choćby Gruzja (5.), Irlandia (także 5.), Litwa (15.) czy Estonia (19.). Co ciekawe, spośród 24 wskaźników mierzących rozmiar rządu, system prawny, poziom regulacji czy swobodę handlu, Polska wypada najgorzej w kategoriach takich jak: poziom wydatków rządowych (4.88 na 10 możliwych) czy bezstronność sądów (3.93).

16. pozycja pod względem swobód osobistych i 40. pod względem swobód ekonomicznych, ułokowały Polskę na 21. miejscu (8.30 na dziesięć możliwych) w skompilowanym indeksie mierzącym poziom wolności.

Liderzy rankingu i inne znaczące kraje

Wśród pierwszej dziesiątki skompilowanego zestawienia swobód indywidualnych i ekonomicznych znalazły się: Hongkong, Szwajcaria, Nowa Zelandia, Irlandia, Dania, Kanada (6. miejsce), Wielka Brytania (6.), Australia (6.), Finlandia (9.) oraz Holandia (10.). Wartymi wyróżnienia są także: USA (23.), Chiny (141.), Libia (ostatnie, 159. miejsce).

Cały raport dostępny do pobrania na stronie: <https://www.cato.org/human-freedom-index>

Cato Institute – amerykański ośrodek analityczny założony w 1947 roku, z siedzibą w Waszyngtonie, oddany promowaniu zasad takich jak wolny rynek, ograniczony rozmiar rządu czy wolność jednostki.

Fraser Institute – kanadyjski niezależny ośrodek badawczy i analityczny założony w 1974 roku, z biurami rozmieszczonymi w Kanadzie i 90 innych krajach i terytoriach.

Liberales Institute – niemiecki think-tank funkcjonujący przy Fundacji im. Friedricha Naumanna z siedzibą w Poczdamie. Misją ośrodka jest rozpowszechnianie idei liberalizmu i wolnego rynku.